

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben kézhez hordoz: Vidékre postán szállítás.
 Egyszeri ára: 22 korona Égési ára: 84 korona
 Negyedévi: 18 korona Negyedévi: 21 korona
 Egyes száma ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Desse-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratokat csak előfizetésekre és hirdetésekre fogad, az egyéb iratok nem oldaltöltenek. Kiadói hivatalhoz intézendők.

Amerikába!

A magyar középosztály, a magyar tisztviselők köszöntik Európába érkező jövődö urukat, Wilson elnököt.

*

Jól mondotta Kunfi Zsigmond miniszter, hogy a magyar középosztály keressen magának elhelyezkedést, vagyis új hazát Amerikában. Kunfi Zsigmond népjóléti miniszter, helyesen eszelecszik tehát, ha a nép jóllétéről úgy gondoskodik, a hogy tud. Nem tud jobban, mint hogy Amerikába küldi a tisztviselőket — hála, köszönet és elismerés nemcsak a valóban atyai, bölcs és szociális gondoskodásért, hanem a demokrata őszinteségért is.

A tisztviselők teljesen megérdemlik ezt az elbánást. A háboru alatt részben véreztek, részben itthon szenvedtek a hazáért. Dolguk megszorodott úgy, hogy csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel tudtak megfelelni kötelességüknek. De megfeleltek, azt Kunfi miniszter ur sem tagadja le. Kaptak drágasági pótiéket, az 1000 százalékos drágaság mellett 35 százalékot. Balogh Jenő volt igazságügyminiszter a tanunk, hogy a bírák az igazságszolgáltatás mellett mellékfoglalkozás gyanánt a cipőfoltozást és talpalást is kénytelenek voltak megtanulni, különben gyerkeik mezitláb járhattak volna iskolába. A favágásról nem is szólok, mert a favágás már rendes polgári mellékfoglalkozássá vált. Ezek az emberek megérdemlik, hogy szertenezzenek és ne leljék honukat e hazában. Menjenek Amerikába.

Persze, mielőtt Amerikába kimenének, vigyázni kell rájuk, nehogy sok nemzeti értéket kivigyenek. A ruharendelet nagyon alkalmas arra, hogy miután ruhát a háboru alatt nem csináltattak, tehát elvegyék tőlük azt, amit a békében még beszereztek és kifordítva, befordítva valahogyan a háboru végig megtartottak. Balogh Jenő valamikor bírói talárról elmélkedett, Most másként ruházzuk fel a bírakat. Ha eljön a nyár, miért ne lehetne ingujjra vetkőzve igazságot szolgáltatni? ez lesz a demokrata bírói talár. Nyáron ugyanis a könnyű öltözködés az egészséges, addig pedig majd csak meglesznek valahogy, mert úgy sohasem volt, hogy sehogy sem lett volna. Az őszre menjenek Amerikába, akkor költöznek a fecskék és a gólyák. Vi-

gasztalásul pedig szavalják el Tompának a gólyához írt sorait:

Neked két hazát adott végzeted,
 Nekünk csak egy — volt, az is elveszett.

Tisztviselőkre nyilván azért nem lesz szüksége a hazának, mert nem lesz magyar haza! Vagy ha lesz, fele sem lesz a réginek, az ezerévesnek. Alakul itt mindenféle imperium, ahány imperiumot kikalkulálnak, ahány demarkációs vonalat meghuznak, annyi tizezer magyar tanár, tanító, bíró, közigazgatási és más tisztviselő család lesz kenyér nélkül. Mind a magyar hazának volt apostola, mind hű és hazafi. Megélnének ők ezentul szívesen napszámos munkából is, csak magyarok maradhassanak, de megszólalt a népjóléti előadás, tehát Amerikába velük!

A régi rendszernek egyik legnagyobb bűne volt, hogy a szociális kérdésnek a munkások részére nem tudott más megoldást találni, mint Amerikát. A Cunard-hajók hirdették a régi rendszer szociális gondoskodásának nagyszerűségét. A Cunard-hajóknak, úgy látszik, nem szabad most sem tétlenül vesztegelniük, szállítsanak tehát magyar tisztviselőket Amerikába. Ugyis sokan maradunk magyarok, jut a többségből Wilsonnak is és ami fő: ezeket a magyar családokat az önrendelkezés és a népjólét elve alapján szállítjuk Amerikába.

A magyar tisztviselők pedig sieszenek üdvözölni Wilson elnök urat. Ő lesz legfőbb gondviselőjük. Várják a fekete hajót, mely most hozza át a világ urát és száll elébe megadó, halk sóhajuk:

Ave Caesar, morituri te salutant.

*

Wilson visszautasítja a német meghívást. Vagy két hete már annak, hogy a németek az amerikai elnököt meghívták. Céljuk volt, hogy ismerje meg Wilson közvetlenül a német viszonyokat. Most jött a válasz Ebert és Haase német népbiztosok meghívására. Az elnök szerint erről szó sem lehet. Előbb bűnhődjék meg az ország és rossz néven vennie akármely amerikaiól, ki a kötelesség teljesítésén kívül a bírodalomba tenné a lábát.

Wilson eddigi viselkedése azonban nem engedi, hogy ilyen kitételeket valódinak föltétlenül elfogadjunk.

A kereskedelmi és iparkamara jövő feladatai.

A kamara teljes ülése.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara tegnap tartott ülése emelkedett hangulatban folyt le. Emelte a hangulatot a munkásjutalmak kiosztása, mely a becsületes munka elismerésének lélekemelő megnyilatkozása volt. A többi fontos ügyeket is bigadt megfontolással, minden zavaró incidens nélkül intézték el. A legjobb benyomást tette a kamarai tagokra az a bő és széles látókörű program, amelyet az elnökség intencióinak megfelelően, gondos tanulmány és kiváló szakképzettség alapján dr. Oláh Béla titkár terjesztett elő, a kamara jövő gazdasági és szociális feladatainak programjával.

Az ülésen dr. Moskovits József elnökölt. A megnyitás után felolvasott elnöki közléseket tudomásul vették.

**Kereskedelmi főiskola
 Nagyváradnak.**

Kerekes Manó levelező-tag felhívta a kamara figyelmét arra, hogy a nagy társadalmi átalakulás folytán a lateiner osztály nagy tömege nem találja meg a helyét az új alakulásban, amelyre ránehezedik. Magyarországon, bármint alakuljanak a viszonyok, egy hatalmas transitó kereskedelem lesz; erre kell ráterelni a lateiner osztály ifjúságát, erre kell felkészülnie a fiatal generációnak. A kereskedelmi és iparkamarának mozgalmat kell indítani, hogy Nagyváradon egy kereskedelmi főiskola létesüljön. Továbbá a Kereskedelmi Csarnokkal mozgalmat kell indítani, hogy a hadból visszatért ifjak részére a kormány támogatásával egy 8 hónapi tantárgy létesíttessék a magasabb kereskedelmi kiképzés céljából. Ezt indítványozza azzal, hogy az akció megindításával a kamara elnökségét bízzák meg.

Dr. Oláh Béla hozzájárul az indítványhoz, nemcsak mert egy kereskedelmi főiskola előfeltétele megvan Nagyváradon, de éppen az elnökség is tervbe vette ilyen főiskola létesítését. Bízzák meg az előterjesztései az elnökséget s előadónul kérik fel Kerekes Manó levelező tagot.

Dr. Moskovits József elnök szerint a kamarának mindig az volt a célja, hogy a szakoktatást emelje. Kéri az indítvány elfogadását s Kerekes Manót, hogy támogassa az elnökséget az előkészítés munkájában.

Munkásjutalmak kiosztása.

A kereskedelmi miniszter ez évben kiválóan szorgalmas és hűséges munkájukért az egy helyben legalább másfél évtized óta működő gyári és kisipari munkások közül négynek 100—100 K jutalmat és elismerő oklevelet juttatott. A négy derék munkás a következők: Léb Bernát gépkezelő a Boguár és Szántó-cégnél, Madas Sándor és Balogh

Sándor cipőgyári munkások a Hungária cipőgyárban és Gavra Mihály borbélysegéd Zemplényi Sándornál.

Dr. Moskovits József elnök szép beszéd kíséretében nyújtotta át a derék munkásoknak a jutalmat és az oklevelet, akik becsületes munkájukkal elősegítették a hazai ipartermelést. Vázolta a munka fontosságát különösen most, amikor a szabadság megszületett. Sajnos, hogy szomszédaink nem szívték, hogy ezen rég várt jogunk valóra valjék. Magyarok vagyunk, azok akarunk maradni hazánk területi integritásának megőrzése mellett az eddigi munkahüsséggel. Ma kettős erővel kell dolgozni, hűséggel s erre a kitüntettek oly példát adtak, hogy a kormány is jutalomra találta érdemesnek.

A kitüntetett munkások köszönetet mondtak a kamarának, hogy a jutalmat részükre kiosztotta.

Iparosok és kereskedők segélyezése.

Az elnöki tanács előterjesztése szerint a hadból hazajött iparosok és kereskedők részére a kormány üzleteik és üzemük megkezdhetése céljából 3000 korona segélyt hajlandó adni, amelyet tíz év alatt 4 százalékos kamattal kell visszafizetni. A bizottságba a kamara részéről az elnököt választották be.

Az illeték kulcs felemelése.

Az elnökség 200,000 korona kölcsön felvételét javasolja, hogy abból a hadból hazajött kereskedők és iparosok részére segélyt adjanak, továbbá a kamarai tisztviselők részére pótlékot adhassanak. E célból a kamarai illeték-kulcsnak 5 százalékról 7 százalékra való emelését javasolja az elnöki tanács.

Dr. Moskovits József indokolja a javaslatot. A kamara anyagi eszközök nélkül nem töltheti be feladatát. A támogatásra főleg a kiskereskedőknek és kisiparosoknak van szükségük. Hangsúlyozta az ipari szövetkezetek létesítésének szükségét, amelynél szintén számítani kell a kamara anyagi támogatására. A kamara tagjainak mandátuma lejár s gondoskodni kell, hogy a következő új kamarának módot adjunk a zavartalan továbbműködésre. Majd statisztikai adatokkal mutatja ki, hogy a 2 százalékos kamarai illeték felemelése mily csekély többlet terhet ró az iparosokra és kereskedőkre. Végül rámutat, hogy a nehéz viszonyok folytán gondoskodni kell a kamarai tisztviselők helyzetének javításáról is.

Szántó Dezső bellag köszönetet mond az elnökségnek körültekintő gondosságért.

Tátray Sándor indítványozza, hogy nem 2 százalékkal, hanem 3 százalékkal emeljék a kamarai illetékeket.

Schwarz József alelnök és dr. Oláh Béla titkár elégnék tartja a 2 százalékos emelést.

Az előterjesztést, valamint a költségvetést, a tisztviselők fizetésjavítására vonatkozó javaslattal elfogadták.

Tudomásul vették az elnökség előterjesztését, hogy a kamara is csatlakozott a forradalomhoz.

A 8 órai munkaidő kérdésében tudomásul vették, hogy a kamara felterjesztéssel áll az egész országban egységes munkaidőre vonatkozó rendelet kiadásaért. Míg a felterjesztésre megérkezik a válasz, addig a Munkás Tanács az eddigi állapotokat tartja fenn.

A harctérrel hazatért iparosok és kereskedők részére szaktanfolyamokat rendez a kamara.

Hosszu vita keletkezett a hazatért kereskedelmi alkalmazottak elhelyezésének kérdésénél.

Spitzer Benjamin indítványára felir a

kamara, hogy a 3. évfolyambeli le nem szerelt katonák is részesüljenek az államsegélyben.

Urán Mihály rámutatott a Bergungstelenél tapasztalt visszaélésekre.

Boros Jenő, Róth Henrik, Rákos Vilmos, Brüder Jenő a kereskedelmi alkalmazottak elhelyezésére vonatkozó rendelet helytelen intézkedéseit vázolták.

A panaszokat a kereskedelmi osztályülés elé terjesztik.

A jövő gazdasági és szociális feladatai.

Nagy figyelemmel hallgatták meg ezután dr. Oláh Béla titkár előadását a kamara jövő gazdasági és szociális feladatairól. A még teljesen ki nem dolgozott tervezet felőleli mindazon dolgokat, amelyek hivatva lennének nemcsak az ország kereskedelmének és iparjának, de egész gazdasági életének gyökeres és nagyarányú ki-fejlesztésére, amely egy szebb jövő perspektíváját nyújtja. A tervezet keretében foglalta helyet: helyesebb adózási rendszer, szabad kereskedelem, a tengerek szabadsága, helyes birtokpolitika, a több termeléssel, mivel a 10 holdas parcellázás nem mozdítja elő a többtermelést, a kisbirtokosok szövetkeztetése, helyes jegybank és valutapolitika, tőzsde-reform, a kereskedelmi és csődtörvény revíziója, a szakoktatás reformja, a tanocoktatás revíziója, közlekedési reform, a Duna hajózhatóvá tétele, a vízierő kihasználása, az ipartörvény és munkásbiztosítás revíziója, iparosok aggkori biztosítása, kisipari szövetkezetek létesítése, helyes iparfejlesztési program, közmunkák, munkáslakások, munkás közvetítés, a monopolok megszüntetése, munkáskertek, ipari közműhelyek létesítése. Ezek alapján dolgozzák ki a tervezetet. Élvezéssel fogadták az előterjesztést s felhatalmazták az elnökséget, hogy a tervezetet dolgozzák ki és nyomassák ki.

Tátray Sándor elismerését nyilvánítja az elnökségnek és a titkárnak. Kapcsolatosan kéri, hogy a kamara hasson oda, miként a közeli két gyógyfürdővel a villamos vasut mielőbb építtessék ki.

Róth Henrik a kereskedő osztály nevében mond köszönetet a tervezetért.

Dr. Moskovits József elnök szép beszédében fejti ki, hogy Nagyvárad az ország egyik nagy gócpontja s a kormánynak is meg kell érteni, hogy az ipar és a kereskedelem a fő, mint látjuk Angliában. Ne mindent a fővárostól várjunk. Programot kell indítani s ebben támogatni az elnökséget. Tátray indítványa értelmében megteszi a szükséges lépéseket.

A rokkantvizsgáló bizottságot a kamara összes bel- és kültagjaiból megalakították.

A kamarai választások dolgában felir a kamara s kéri a választások megújításának elrendelését, mielőtt a politikai viszonyok változnak.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el.

Ferdinánd királynak felajánlották Erdélyt Go dis Péter, Popovics és Vjd. erdélyi miniszterek Bukarestbe mentek, hogy a gyulafehérvári román gyűlés határozza át ott hivatalosan közöljék és a gyűlésen megjelölt összes román lakosra terjesztik a román királynak felajánlják.

Franciaország okkupálni akar.

Német forrás szerint a francia megszállás nem ideiglenes. A határt a franciák egészen a Rajnáig akarják kitolni. E tervhez még csak Amerika hozzájárulása szükséges.

A párisi Humanité dühösen támad minden ilyen szándék ellen:

„Szükséges, hogy a sovinsztáink némi szemérmességet tanusítsanak. A sovinszták ujságjai még abban az időben, mikor számukra a győzelem bizonytalan volt, állandóan azt kürtölték világga, hogy mi jogos háborút viselünk a barbárság ellen, hogy mi fel akarjuk szabadítani a népeket, amikor Németország szolgaságba kívánja hajtani őket. Hányszor bélyegezték szegénytelennek és bűnösnek a lapok a bresztli-tovszki és bukaresti békét! Ma, amikor a szerencse megfordult s a központi hatalmak helyzete olyanná lett, mint Oroszország és Románia helyzete volt, most erőszakra hivatkoznak és bekebelezni szeretnének, szóval úgy akarnak eljárni mint a poroszok. Hova lett a jogra, az entente igazságosságára való hivatkozás? A köztársasági demokrata és szociálista Franciaország csak nem engedi magát ezentúl az imperializmus útján vezetni? Akármibe kerüljön, teljes erőnkől tiltakozunk a hülye és gonosz sovinizmus ellen.”

A bizonytalan vagy meghatározott időre felmentett egyének leszerelése.

A magyar hadügyminisztérium 710118—1918. számú rendeletével elrendelte, hogy a katonai szolgálat alól meghatározott vagy bizonytalan időre felmentett egyének szintén leszereltetendők, azonban ők a leszerelő katonák részére kifizetendő 40 napi zsold- és élelmezési váltságra igényt nem tarthatnak.

Felhívom azon Nagyváradon tartózkodó polgárokat, kik bizonytalan vagy meghatározott időre a katonai szolgálat alól lettek mentve s a városi tanács katonai ügyosztályában lettek nyilvántartásba véve, hogy az alábbi sorrend szerint jelentkezzenek a katonai ügyosztályban (II. em., 38. sz. szoba) a bíró úkban levő zöld felmentési igazolványukkal a leszereltetés fogadtatására végett.

K tonai parancsnokságoknál jelentkezniök nem kell.

December hó	14-én,	szombaton	A C D E
"	16-án,	hétfőn	B
"	17-én,	kedden	F G
"	18-án,	szerdán	H I J
"	19-én,	csütörtökön	K
"	20-án,	pénteken	L N O
"	21-én,	szombaton	M P
"	23-án,	hétfőn	R S Sz
"	24-én,	kedden	T U V és Z

kezdőbe és egyékek szerelnek le.

Az első és naponta délelőtt 9 órától 12 ig és délután 3-tól 5-ig tart.

Nagy-á ad, 1918. december 11.

Rimler Károly,
polgármester.

Svájc új elnöke.

Budapest, dec. 11. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: A szövetségi ülés 1919. évre a szövetség tanács elnökévé Ador szövetségi tanácsost választotta meg.

Megérkezett a megszálló francia csapatkülönítmény Budapestre.

Miért késett a megszállás?

Budapest, dec. 11. (Saját tudósítónktól.)

A nyugati pályaudvarra ma délután három órakor érkezett meg az első francia csapatkülönítmény Budapestre Massiet Renold százados, egy hadnagy és két tiszthelyettes vezetésével körülbelül kétszáz főnyi legénység.

Fogadásukra a pályaudvari parancsnokság részéről Füzeses Árpád százados, állományparancsnok, a hadügyminisztérium részéről Dormándy ezredes megbízásából Pap-szász Tamás százados és Sugár Miklós

hadnagy, a rendőrség részéről Petersen felügyelő jelentek meg.

A francia csapatok késését nemcsak az egyre nagyobb mértékben dühöngő járványok, hanem az a körülmény is okozták, hogy az európai francia katonák nem szívesen teljesítenek már szolgálatot, hanem tömegesen szöknek haza. Ezen okból küldtek Budapestre is gyarmati csapatokat, mert ezeknek szökésére kevesebb mód van.

A válság még mindig megoldatlan.

A miniszterelnök lemondásáról nincs szó.

Budapest, dec. 11. (Saját tudósítónktól.)

A Magyarország jelenti: A kormány tagjai és az egyes pártok között az új folyamán és ma egész nap tartott tanácskozások eredményeképpen a válság a mai napon valamiképpen enyhült és újra van rá remény, hogy a harmóniát sikerülni fog helyreállítani. A nézeteltérések békés kiegyenlítésére történő lépések átnyulnak holnapra is, amikor a tárgyalások folytatódni fognak.

A miniszterelnök vagy a kormány valamelyik tagjának lemondásáról ez időszerint nincsen szó.

Valószínűleg felül fog kerekedni az az álláspont, hogy az ország végleges berendezését most meg sem lehet csinálni, tehát a vitás kérdéseket egyelőre ki kell kapcsolni és a döntést az alkotmányozó nemzetgyűlésre kell bízni.

A román király válasza a gyulafehérvári hódolatra.

Budapest, december 11. (Saját tudósítónktól.) Nagyszebenből jelentik:

A román király a román nemzetgyűlés hódoló feliratára ma válasziratót küldött a gyulafehérvári gyűlés elnökének címére.

A válaszban a király kijelenti, hogy a Vitéz Mihály régi várából jövő és a Romániával való egyesülésről szóló hír kimondhatatlan örömmel töltötte el és mélyen megindulva fogadta azt. A nemzeti ideálért folytatott fáradhatatlan hazafias munka most elnyerte méltó jutalmát és a sok szenvedés és küzdelem érdemét ma mint valami isteni adományt szedhetik össze. Hálát ad a Mindenhatónak, hogy ezt a pillanatot a román néppel együtt élheti át, majd így fejezi be:

— Szívemet a szívetekkel egyesítve ezt kiáltom: Éljen az egységes és osztatlan Nagy Románia!

Hasonló üdvözlő iratot küldött a román királyné, valamint a bukaresti tudományos akadémia is.

Kassán kikiáltották a tót köztársaságot.

Elszakadnak Magyarországtól.

Budapest, dec. 11. (Saját tudósítónktól.)

Kassáról jelentik: Ma délután 3 órakor a Kassai városházán gyűlést rendeztek, amelyen kikiáltották az önálló, független tót köztársaságot. Minden tótlakta vármegyéből öt-hat megbízott érkezett a gyűlésre, amely a következő határozatot hozta:

— A magyarországi tótok gyűlése kimondja a független tót népköztársaság megalkotását, melynek etnografiai és politikai határait majd a békekonferencián fogja meghatározni.

Hogy a köztársaság azonnal akcióba léphessen és formailag is elszakadhasson Magyarországtól, egyelőre három miniszteri tárcát kreáltak: Ruman János dr ügyvéd belügyminiszter, Jechlika Ferenc dr pozsonyi egyetemi tanár kultuszminiszter és Vekla János szociáldemokrata munkásvezér népjóléti miniszter lett.

A többi minisztériumokat egyelőre nem állítják fel, hanem a magyar minisztériumok keretében külön ügyosztályokat szerveztek a Magyarországtól való elszakadás likvidálására.

TEJET a beteg gyermekeknek.

Ily cím alatt a Szabadság tegnapi száma nyílt levelet közöl, melyben felszólítja gróf Széchenyi Miklós püspököt, hogy miután a levélíró szerint a püspöki udvar részére napi negyven liter tejet szállítanak be, a püspök mondjon le a 40 literből harmincra a beteg gyermekek javára. E levélre vonatkozólag illetékes helyről a következők közlésére kértek fel bennünket:

A püspöki háztartáshoz nem 40, hanem 20 liter tej érkezik. A másik 20 liter egyes püspöki alkalmazottak fizetészerűjéül illetménye, mely felett tehát a püspök nem is rendelkezik. A püspöki háztartásba érkező 20 liter tej az ott elhelyezett személyek, nagyrészt betegek és gyermekek ellátására szükséges. A püspöki palotában van most elhelyezve ugyanis több uradalmi tisztviselő családosul, akiknek a románok lakta vidékről a zavargások következtében menekülniök kellett és akik a püspöknél találnak most lakást és ellátást. Ezeknél betegek és gyermekek vannak, (egyik menekült tisztnek egész családja beteg, másikkal családjában is beteg van) tej nélkül hagyni őket nem lehet.

A rezidenciában van elszállásolva a német katonaság egy része, akik a püspöktől kapnak reggelit. Valami tej erre is kell. Ugyancsak a püspöktől kap tejet több nagyváradi család, amelyekben betegek vannak, olyan családok, amelyek rá vannak szorulva erre a tejre, mert sehonnán sem juthattak hozzá, máshonnán kérni pedig restellek volna. A püspöki háztartás részére beszállított tejet annyira igénybe veszik, hogy egy-egy alig jut napi egynegyed liter tej a magának a püspöknek hetek óta nem jut semmi a saját uradalma által termelt tejből. Ha a nyílt levél írója egyébként bizonyítást jőszándéku levelének megírása előtt arról tájékoztatást kért volna, megkaphatta volna, ha eddig ez nem jutott köztudomásra, annak oka igen egyszerű: Széchenyi püspök nem szokott jótéteményeivel nyilvánosság elé jönni. Ugyancsak megtudhatta volna a cikkíró azt is, hogy a háború kitörése óta mennyi nemcsak tejből, hanem más élelmiszer, pénz, fa és egyéb segély jutott Széchenyi püspöktől gyermekek, betegek, szegények számára.

Hogy csak egy, a többihez mérten kisebb tételt említsünk: három éven át a püspök tisztán saját pénzen hadikórházat tartott fenn rezidenciájában, amelyben több száz tiszt kapott teljes ellátást és gyógykezelést. Végül a tejkérdésre ismét visszatérve: a mai viszonyok között a püspöki háztartásba bevitt és a tiszti illetményekbe kiadott tejtejmennyiségből nemcsak nem lehet semmit elvonni, hanem ez a tejtejmennyiség is hetek óta állandóan csökken, aminek oka az, hogy a gazdaság nem kapta meg a kért és ki is utalt, feltétlenül szükséges erőtakarmányt, ennek hiányában pedig a gazdaság tejszáma állandóan apad, úgy hogy az uradalom által ellátottak tejtejmennyiségét is a téli hónapokban csökkenteni fog kellene. Hogy pedig különösen a szegény gyermekeknek tejjel való ellátását Széchenyi püspök mennyire szívén viseli, annak bizonyossága az, hogy évek óta minden hónapban jelentékeny összeget ad a Kath. Nővédő Egyesületnek kifejezetten arra

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazaérkeztem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplikáltabb munkát: fogigazító gépet, kasettás fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.

BERDACH JENŐ

áll. vizsg. fogtechnikus.

TELEFON: 10-50.

a célra, hogy szegény gyermekeket ingyen tejhez juttassanak.

Hogy a Szabadság cikke milyen visszhangra talált Nagyvárad polgárságának körében, annak bizonyosságul közöljük az alábbi levelet, melyet egyik nagyvárad polgár juttatott hozzánk közlés céljából:

Nagyméltóságú Antal Sándor Élelmezési kormányzó ur

Helyben.

A Szabadság c. lap mai számában olvastam a Püspök urhoz címzett sorait 30 liter tej átengedése iránt a szegény csecsemők részére.

Köztudomásu dolognak tartom, hogy a mai viszonyok között a saját személyére még hogyna püspök is valaki, sem állhat rendelkezésére a fentjelzett mennyiség, személynének illetményével pedig a jelen körülmények között még a püspök sem rendelkezhetik.

És elvégre hoghya csak püspök is valaki, nem kívánhatja kormányzó ur, hogy egyedül főzzön, mosson, vasaljon és mosogasson magának és esetleges látogatóinak.

Különösen akkor, mikor kormányzó urnak hoghya szivarra akar gyújtani, 2 élelmezési hölgy alkalmazott igyekszik égő gyufával szolgálatára.

Mint hogy azonban kormányzó ur atyai szeretete annyira szíven viseli a szegény csecsemők érdekeit, először mondjon le ön is a feleslegéről, mint én alulírott tettem, kormányzói hatásköréből kifolyólag pedig forduljon talán a város belterületén levő tíz nagy kávéház tulajdonoshoz, csak 10 liter tejet vegyen számításba, ez kitesz 100 litert, elég is a célra és senki sem szenved rövidséget, mert tudjuk, hogy sem csecsemők, sem kiéhezett munkások nem látogatják eme helyeket, hanem igen jól táplált árdígitók, tisztelet a kivételnek.

Egyébként fogadja tiszteletem nyilvánítását:

Nagy György
magánzó, ev. ref. egyház híve.

Megalakult a leszerelt katonák egyesülete.

Már hetek óta dolgozik a leszerelt katonák érdekeinek megvédésén egy végrehajtó bizottság, amely tegnap délután 5 órakor választó közgyűlést hívott egybe a város házára. Az egyesület csatlakozott a budapesti *Tartalékos és Népfelkelő Tisztek és Szellemi Munkáskatonák Országos Egyesületéhez*. Célja az, hogy likvidálja a leszerelés kapcsolatos ügyeket, amelyeket a tisztek és legénység az állammal, illetőleg a társadalommal szemben jogosan támasztanak.

Dr. Halász Andor a végrehajtó bizottság elnöke beszámolt arról, hogy eddig a bizottság a következőket érte el: Kedvezményes jegyeket szerzett a városi tisztviselő étkezdében, 4 vagon fát eszközölt ki, a többi iránt folyamatban vannak a tárgyalások, több tagját elhelyezte megürült állásokba és a pesti szervezettel együttesen lépett fel a kormányznál, hogy a leszerelési illetéket egyformán utalják ki mindenkinek. Bejelenté, hogy a leszerelők részére pesti mintára Váradon kérni fogják a lakások és a telefonok rekvirálását.

Ezután közölte, hogy az átmeneti állapot megszűnt és a végrehajtó-bizottság leteszi tisztségét. Felhívja a közgyűlést, hogy a választásokat ejtse meg.

Két szavazatszedő bizottságot alakítottak Jeszenszky százados és Papp Jenő vezetésével.

Mig a szavazások tartottak, Ulfert fő.

hadnagy ismertette a legújabb hadügyminiszteri rendeleteket, amelyekben a régi katonai copf ismét bőségesen helyet foglal. Nem elég gyorsan adják a leszerelési összegeket s legközelebb az egyesület sürgős intézkedéseket fog kérni. Több felszólalás biztosította a tagokat afelől, hogy az egyesület a legénységi érdekeket is felkarolja.

A választás

titkos volt s a következőképpen alakult meg a tisztikar.

Elnök: dr. Halász Andor, társelnökök: Ulfert József, dr. Némethy Ferenc és dr. Várad Ödön. Titkár: dr. Váli Péter. Jegyzők: dr. Fehér Márton, dr. Lőrinc Sándor és Bary József. Aljegyzők: Winkler Tibor, György Emil és Pongrácz Lajos. Ügyész: dr. Ney Pál és dr. Bige Gyula. Pénztárnok: Löwenstein Mór. Ellenőr: Pozsonyi Jenő.

Bizottságok:

1. Állásközvetítő bizottság:

Elnök dr. Kenyeres Gyula, dr. Czeplédy Mihály. Tagok: Krause Tivadar, Radó Henrik, dr. Hegedüs Árpád, dr. Balázs Imre.

2. Sajtó és propaganda bizottság:

Elnök Pap Jenő. Tagok: Tibor Ernő, dr. Gál Jenő, Gorup György, dr. Kenéz Jenő, Kollányi Boldizsár, Gazdag Géza.

3. Anyagbeszerzési és élelmezési bizottság:

Elnök Halász Sándor százados, Niesner A. Tagok: Fohn Dezső, dr. Löwy Mór, Barta Jenő, Sz. Kocsis János.

4. Panasz bizottság:

Elnök dr. Bárdos Imre, Nagy Lajos. Tagok: dr. Szilas Izidor, Steiner Edgár, dr. Markovits Henrik, Jancsó Sándor.

5. Lakás bizottság:

Elnök dr. Sándor János, Krause Tivadar. Tagok: Borbély Miklós, Kovács Benő, dr. Guttmann Dezső, dr. Weimann Izsó.

6. Számvizsgáló bizottság:

Elnök dr. Kertész Ferenc, Jeszenszky Zs. Tagok: Darvassy Lajos, dr. Barna Hugó, Lengyel Lajos, Bodó Atilla.

*

Ma este 6 órakor az Emke kávéház külön termében a végrehajtó bizottság (összbizottságok) ülést tart.

A tanulmányi szabadságosoknak be kell vonulni.

Az alispáni hivatalhoz a hadügyminisztériumtól rendelet érkezett, amely a tanulmányi szabadságon levő fő és középiskolai hallgatók leszerelését és illetményeiknek kifizetését szabályozza.

A rendelet értelmében minden tanulmányi szabadságosnak, tekintet nélkül arra, hogy már leszerelt-e, vagy nem, *be kell vonulnia*, amint a szabadsága lejárt. Bevonulásuk alkalmával megkapják a zsoldjukat február 28-ig. Azok, akik már leszereltek és a 360 koronát felvették szintén bevonulnak, de a felvett 360 koronát illetményeikből le fogják vonni.

München halált kér az uzsorásokra.

Budapest, dec. 11. (Saját tudósítónktól.) Münchenből jelyntik: A községtanács arra kérte a Nemzeti Tanácsot, hogy az uzsorát halállal büntesse.

..HIREK

* A városi tanácsból. Nagyvárad város tanácsa Jánossy Gyula főkapitány helyettes kérelmére a polgárőrség részére megszavazta a 100,000 koronát. Egyes polgárőrök részére bakancsot utaltak ki s felhívták a helyettes-főkapitányt, hogy terjessze elő, kik azok a polgárőrök, akik a bakancsra érdemesek. — Balogh Árpádot megbízták, hogy a polgárőrök utcai központjainak fűtéséről gondoskodjék. — A tanács megbízta Juricskay Barna tanácsost, hogy két német autót vásároljon a város részére. — Megbízták Juricskay Barna tanácsost, hogy Budapesten a hadisegély ügyében járjon el. — Kőszeghy József főmérnököt felhatalmazták, hogy a reáliskola helyiségének átalakítását kezdje meg; hirdesse meg a pályázatot.

* Budapest külön pápai követe. A Magyar Kurir jelenti: A monarchikus államforma, a volt uralkodónak ugyszólván állandó bécsi tartózkodása és a külügyminisztériumnak Bécsben történt elhelyezése miatt az osztrák fővárosban volt a pápai diplomácia képviselőjének is az állandó tartózkodási helye. Magyarország különválása folytán ezentúl Budapesten külön pápai követ fogja képviselni a római szentszéket.

* Kisiparosok és kiskereskedők figyelmébe. A Nagyvárad város, vagy a központi, magyarországi, mezőtelegi vagy szárdi járás körzetébe tartozó azok a kisiparosok és kiskereskedők, akik a háború folytán üzemet, illetve üzletüket beszüntetni kényszerültek, a Pénzügyi Központ, mint a kereskedelemügyi miniszter megbízottjának előírásai szerint kedvezményes kölcsönöket kaphatnak. Jelentkezni és kérvényt beadni bármely alulírott pénzügyintézetnél is lehet, hol a további felvilágosítások készséggel megadatnak. Nagyvárad Takarékpénztár, Egyesült Bank és Takarékpénztár, Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank, Leszámitoló és J. Izálogbank, Polgári Takarékpénztár, Bihoreana Takarékos és Hitelintézet, Általános Takarékpénztár, Nagyvárad Agrár Takarékpénztár, Nagyvárad Hitelbank, Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi Bank, Újvárosi Takarékpénztár, Nagyvárad-Velencei Takarékpénztár, Mezőtelegdvidéki Takarékpénztár, Magyarországi Takarékpénztár, Szárdvidéki Takarékpénztár.

* Budapesti keresztény lapok Nagyváradon. A Kath. Sajtóhölgybizottság akcióját kitejesztette az összes budapesti keresztény lapokra s így mostantól kezdve az Alkotmány, Új Lap, Neue Post, Élet, Zászlónk, Nagyasszonyunk, Kis Pajtás, Magyar Kultúra, Új Nemzedék, Népujság stb. több hirlapelárusító helyen s a Sajtóhölgybizottság lapterjesztő irodájában (Kath. Kör épület) naponta vásárolható. Ezen lapokra előfizetést és hirdetést is fölvesz a Sajtóhölgybizottság.

* Egy szobabeli butort loptak. Zsófia Jánosné szülei nemrég elhaltak s butorok Temető utca 14 szám alatt voltak beburorozva. A napokban egy őrmesteri rangjelést viselő katona járt a házban, egy kocsi társával, azzal, hogy a házat meg akarja venni s úgy látszik, nem nagy igényrel rendelkeztek, mert megelégedtek a szobabeli buorokkal, melyeket el is szállítottak, igaz, fizetés nélkül. Tegnap Zsófiáné járt a házban s a szobát nyitva, üresen találta, kára 600 koróna. A rendőrség megindította a nyomozást.

* Az Urinők Máriakongregációja ma délután fél 5 órakor a szokott helyen gyűlést tart.

* Falk Ferencné halála. Falk Ferenc századost a 4. honvéd ezred egyik legvitézebb tisztjét súlyos gyász érte. Fiatal felesége, Rigó Csilla, a kit imádásig szeretett rövid szenvedés után spanyol betegségben meghalt. Falk százados négy évi sanyargató harctéri szolgálat után alig pár hétig örülhetett nagy családi boldogságának, a gyilkos járvány megtámadta feleségét és néhány nap alatt végzett vele. Az elhunyt fiatalasszonyban özv. Rigó Ferencné leányát, dr. Rigó Lóránd, dr. Rigó László, Rigó Zoltán és Rigó Balázs nővérét gyászolja. Temetése 13-án, pénteken délelőtt 10 órakor lesz a Gerliczy utca 4. számú házból, a róm. kath. egyház szertartása szerint. Az engesztelő szentmiseáldozat f. hó 14-én délelőtt 9 órakor fog az olasz plébánia templomban bemutatni.

* Leszerelt és elhelyezésre jelentkezett magánalkalmazottak figyelmébe. Egyesületünkben jelentkezett és ezideig még el nem helyezett magántisztviselő és kereskedelmi alkalmazott kartársakat felhívjuk, hogy f. hó 12-én d. e. 10 órakor a keresk. Csarnokban okvetlenül jelentkezzenek. Akik ezt elmulasztanák, a bizottság révén álláshoz nem juthatnak. Az elhelyező bizottság.

* A Szerelmek bolondjai II. része a Népszövetség mozielőadásán. A Kath. Népszövetség vasárnapi mozielőadásán Jókai grandiózus filmjének, a Szerelmek bolondjainak II. része kerül bemutatásra. A gyönyörű film I. része a legelsőrangú előadásban a múlt vasárnap került vászonra. A közönség a legnagyobb élvezettel nézte végig a pazar kiállítású, részletekben gazdag darabot. A főbb szerepeket Gál Gyula, Gombaszögi Frida, Ferenczy és Lenkefiy Ica játsszák.

* A nemzetőrség dohányilletménye. A vasúti forgalom nehézségei lehetetlenné tették, hogy a nemzetőrség tagjainak járó dohányt Nagyváradra szállítsák. Tegnap a főispáni hivatal Budapestről intézkedést sürgetett, amelynek az lett az eredménye, hogy a dohány szállítmány ma vagy holnap meg fog érkezni és Birtha áfeszredesnek, a nemzetőrség parancsnokának lesz megfelelő szállító eszköze a dohánykészletet befuvarozni, a nemzetőrök rövidesen megkapják dohányilletményeiket.

* A Kath. Nővédőegylet és a Leányklub ezután kéri tagjait, hogy ma d. u. 3 órakor feltétlenül jelenjenek meg a Kath. Körtáregyesületi helyiségében a karácsonyi vásár ügyében. Egyben kéri azon tagjaikat, kik munkákat otthoni készítésre vállaltak, hogy azokat haladéktalanul behozni szíveskedjenek.

* Halálozások. Jászai Kálmán áll. mértekhitelesítő hivatalfőnök, 32 ik életében spanyol influenzában elhunyt Csütörtökön délután 2 órakor temetik a Pál-utca 20. sz. gyászházából.

Özv. Csávás Gyuláné leánya, Mariska tegnap spanyol betegségben meghalt. Temetése holnap, pénteken délután 2 órakor lesz a lakatos utcai 11. számú gyászházából.

* Boldog temesváriak! Temesvárról írja a M. K. tudósítója: A helybeli pékme-terek küldöttségileg jelentek meg Jakobi főispán előtt, ahol előadták, hogy kiflit nem süthetnek, hanem csak zsemliét, amelynek árát 20 fillérben kérik megállapítani. A főispán ehhez hozzájárult s így a temesváriak már kedden zsemliét ehetnek.

Czernin leleplezései a békepolitikáról

Budapest, dec. 11. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: Gróf Czernin Ottokár volt külügyminiszter a háboruban kifejtett politikáról ma előadást tartott, amelyben mindenek előtt megállapította, hogy Olaszország és Románia háboruba lépése és különösen Amerika hadüzenete óta a központi hatalmak győzelmi békéje nézete szerint utópia lett, amelyet sajnos a német katonai körök állandóan tápláltak. Gróf Czernin ezután a következőket jelentette ki előadásában:

A békéhez vezető két út.

— Az osztrák-magyar monarchia az antant részéről sohasem kapott békeajánlatot. Az igaz, hogy Ausztria-Magyarország is méltelen érintkezésbe lépett az antant képviselőivel, anélkül azonban hogy ezek a tárgyalások valaha is konkrét feltételekbe sűrűsödtek volna. A háború befejezésére általában két lehetőség volt: vagy az általam tehát a Németországgal közösen kötött béke, vagy a külön béke.

— Ismételtén foglalkoztam azzal a gondolattal, hogy Károly király előtt javaslatba hozom: nevezzen ki olyan embert helyemre, aki a Németországtól való elszakadásban látja javunkat. Ettől a gondolattól azonban mindig elálltam, mert a különbéke szilárd meggyőződéseim szerint fizikailag lehetetlen volt.

— Németország, mint ezt később gróf Andrássy lépése bizonyította, rögtön néhány hadosztályt vetett volna Csehországba és Tirolba, Ausztria-Magyarország sorsa ugyanaz lett volna, mint annak idején Romániáé volt.

— A második lehetőségnél rá kell mutatnom Ausztria-Magyarországnak Németországtól való nagy katonai függésére, valamint a monarchia teljesen rossz élelmzési viszonyaira és a szintén Németországtól pénzügyi tekintetben való nagy függésre, amelyet az osztrák valuta támogatása idézett elő.

A német hadvezetőség szerepe.

— Mindig az volt a szándék, hogy a gondolható legkedvezőbb katonai pillanatban békeajánlatot tegyünk, amely még ha jelentékeny áldozatokkal járt volna is, de mégis reményt nyújtott volna arra, hogy az ellenség elfogadja. A német katonai tényezők azonban minél lényesebbek voltak a katonai sikerek, annál nagyobb igényeket támasztottak és lehetetlen volt őket lemondó politikára bírni. A jövő megfogja mutatni, hogy milyen erőfeszítéseket tettem arra, hogy Németországot engedelkenységre bírjam.

Ludendorff.

— Hogy mindezek a kísérletek meg-
hiúsultak, ennek oka nem a német népben rejtett, sem a német császársban, hanem a vezető katonai tényezőkben, akik olyan hatalmat ragadtak magukhoz, amelynek a történelemben nincsen párja és akiknek legmagasabb kifejezője Ludendorff volt. Ludendorffal szemben politikai ellensúlyozásra lett volna szükség, olyanra, amilyent Moltke-vel szemben Bismarck képviselt, de a berlini Wilhelmstrasse ilyen ellensúlyt nem rendelkezett.

A mi hadvezetőségünk.

— Meg kell állapítanom, hogy a monarchia katonai tényezői teljesen távol álltak a német tábornoknak attól a hibájától, hogy zavarólag beleavatkozzanak a békepolitika intézésébe és Károly király érdemeiül mondhatom, hogy ilyen beavatkozásokot, ha valakinek ilyenre valaha kedve támadt, Károly király mindenkor visszautasította.

Czernin meghiusult béketerve.

Czernin ezután egy exposét olvas fel, amelyet 1917 április havában terjesztett Károly király elé, aki ezt Vilmos császárhoz annak megállapításával küldte el, hogy Czernin felfogásában osztozik.

Ezen exposében Czernin kifejtette, hogy 1917. év nyarának végén vagy őszén minden-
áron be kell fejezni a háborút, mert a löszgyártáshoz szükséges nyersanyag a végét járja s mert emberanyagban is kimerülünk. Végül, mert az elégséges élelemmel nem rendelkező néprégek tompa kétségbe-
esésükkel polgárháborúban törnek ki.

— Ezen exposéra — folytatta Czernin — 1917 április 17-én kelt, ugyanez év május 5-én érkezett válasz, amelyben a német kormány a tengeralttjáró háború teljes sikerébe velet reményét hangoztatja és kifejti, hogy helyesli ugyan elvileg békélépésünket, de óva int attól, hogy olyan lépést tegyünk, amelyet az ellenség a gyengeség jelének gondolhat. Területi áldozatokról a német kormány tudni sem akart.

Galiciát Elzász-Lotharingiáért.

Czernin ezután így folytatta:

— Berlinben 1917-ben kijelentettem, hogy Károly király Galiciát kész Lengyelországgal egyesíteni, valamint mindent megtenni annak érdekében, hogy Lengyelország Németországhoz csatoltassék, ha Németország nyugaton területi engedményekkel lehetővé teszi a békét. Németország válasza az volt, hogy Franciaországnak szóló engedmények teljesen ki vannak zárva.

Brest-Litovsk.

Czernin ezután azon fáradozásáról beszélt, amelyet a német birodalmi gyűlés ismert békerezolúciójának elfogadtatására irányultak, majd a bresztlitovszki békétárgyalások menetét ismertette, amelyen az annexió nélküli béke elvét keresztül lehetett volna vinni, ha az antant kész lett volna az általános békére.

— Bresztlitovszkban — mondta Czernin — teljesen a német kiküldöttek járszallagára kerültünk még pedig azért, mert Ausztria-Magyarország éppen a tárgyalások alatt különösen akuttá vált élelmzési nehézségei miatt kénytelen volt Németország segítségét igénybe venni. Ha a német segítséget nem akarta kockáztatni, nem játszhatta ki a német kiküldöttekkel szemben azt a gondolatot, hogy Ausztria-Magyarország külön békét köt Oroszországgal annál is kevésbé, mert a német legfőbb hadvezetőség képviselője kijelentette, hogy az teljesen közömbös, vajjon a monarchia káló

békét köt-e vagy sem, Németország minden körülmények között megindítja seregét Pétervárra felé, ha az orosz kormány nem enged. Czernin ezután rámutat arra a nehézségekre, melyeket a magyar aspirációk a bu-

karesti tárgyalásokon okoztak, végül tiltakozik azon vád ellen, mintha ő valamiféle puccs előkészítésében szerepet vállalt volna, ő minden ilyen kísérletnek azért ellensége, mert ez polgárháborúra vezetne.

A megszálló csapatok előnyomulása.

Budapest, december 11. (Saját tudósítónktól.) A hadügyminiszter az idegen csapatok előnyomulásáról a következőket jelentette:

Csehek. A malackai cseh parancsnok a Morva és Vág völgye közötti ideiglenes helyi demarkációs vonalat ma minen indokolás nélkül felmondta. Csapatunk a demarkációs vonalat még nem adták fel. Szeredtől délnyugatra Nagymacsédnál a csehek átlépték a

demarkációs vonalat, de csapatunk visszaverték őket. A Vág völgyében a csehek élükkel elérték Rutkát és Nyitrát.

Románok. A románok tiltakozásunk ellenére ismét igénybe vették a demarkációs vonaltól nyugatra fekvő Marosludas-Beszerce-vonalat, melyet csapatok eltolására használnak fel.

A többi határszélről nincsen jelenteni-való.

Garami, Kunfi, Bartha, Batthyányi miniszterek lemondásának hírére megcáfolják.

Budapest, december 11. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelentette: Az Est mai számában arról adott hírt, hogy a kormánynak a szociáldemokrata párthoz tartozó tagjai: Garami és Kunfi miniszterek bejelentették lemondásukat. Ugy ez a hír, mint azok, melyek más lapokban Batthyányi és Bartha miniszter lemondásáról szólnak, teljesen valótlanok és minden alapot nélkülöznek.

* **Önállósították a városi faüzemet.** Nagyvárad város tanácsa tegnapi ülésében elhatározta, hogy a városi faüzemet kiveszi a gazdasági ügyosztály köréből s önálló üzemmé alakítja át. Önálló üzemvezetővé Balogh Árpádot nevezi ki, akit felhatalmazott, hogy a faüzemet illető minden ügyet a tanácsban önállóan terjesszen elő. Felkérték Komlóssy József gazdasági tanácsost, hogy a faüzem pénztárát és a fennálló szerződéseket Balogh Árpádnak adja át s a faterlep feletti rendelkezési jogát Baloghra ruházza át. Bige József tb. aljegyzőt a közigazgatásba osztották be s a faüzem körüli működésért a tanács elismerését fejezte ki.

* **Ellopták a rendőrség autójának kerekét.** Tegnap Kolontáry János rendőrkapitány autóján ment a polgárőrség tisztikarával a Szent János utcán, mikor az utca torkolatához ért az autó, a pneumatik leesett az egyik kerékről. Egy ember azonnal odaugrott s a kerékgummit elvitte. A rendőrség ezután hívja fel a tettest, kit máskülönbben ismer, hogy a kerékgummit azonnal szolgáltatassa vissza a rendőrségnek, mert másképp a legszigorúbb eljárást indítják meg ellene.

* **A Szabadegyetem** tegnapi estélyén dr. Némethy Gyula kanonok, jogakadémiai m. tan. szövegét élvezetes előadásban a szobrászat mibenlétéről. Mélyreható párhuzamot vont a faestészet és a szobrászat, e két képzőművészet között. Érdekesen fejtegette, mely feladatok elé állítja a szobrászt a három dimenzió, amely a térbe, a környezetbe való ügyes bekomponálását az alakoknak teszi szükségessé. Rámutatott a nagyváradi szobrászati alkotások egyes hiányaira, majd ókori és modern remekműveken mutatva be a felvetett alapelvek tökéletes érvényesülését. — A zajosan megtapsolt előadás után dr. Polifka Károly hadapródiskolai tanár, jeles geográfusnak érdekes fejtegetései következtek. Vetített képekkel kísért előadása a Balkán hegy- és vízrajzáról szólt. A földrajzi tagoltság az oka, hogy a nagy hegységek medencéiben meghúzódott népek egymással nem keveredtek, egymással örökös hadakoztak s a Balkán európai érdeklődést kiváltó nagy események állandó színhelyévé váltak.

* **A Hatósági Munkaközvetítő Hivatal** választmányának tagjait a folyó évi december hó 14. napján, délután 6 órakor a városi bizottsági termében tartandó választmányi ülésre ezzel tisztelettel meghívom. Lukács Ödön elnök. Tárgyak: 1. A főnök jelentése a Hatósági Munkaközvetítő Hivatal eddigi működéséről. 2. A főnök javaslata az iránt, hogy a városi tanács keressék meg a középítkezések sürgős megkezdése végett.

* **A vidéki járásbírószág visszahelyezése.** Ágoston Péter kormánybiztos tegnap telefonon érintkezésbe lépett Berinkei igazságügyminiszterrel a vidéki járásbírószágoknak az Andrányi-palotából a törvényszék épületébe való visszahelyezése ügyében. Az igazságügyminiszter megígérte a főispánnak, hogy rövidesen intézkedni fog a visszahelyezés iránt.

* **Olasz élelem Fiuménak.** Fiuméből írják a Magyar Kurirnak: Az olasz kormány 8000 tonna különféle élelmet küldött Fiume városának. Az élelem nagyrésze gabona, melyet itt fognak megőrölni. Küldtek azon kívül az olaszok rizst, olajat, kávé és egyéb élelmiszert is. A fiumei lakosság december 1-től már fejenként egynegyed kiló szemeskávét kap, kilogrammonként 12 koronás árban.

* **Elfogott zsebtolvajok.** Balogh Ferenc rendőrszakaszvezető, aki a vasútnál teljesített szolgálatot, tegnap elfogta Papp József és Sarkadi József hely és foglalkozás nélküli egyéneket, kik a pesti vonatra jegy nélkül akartak felszállni. A két embernél igen sok értéktárgyat találtak, melyek, mint később kitudott, zsebtolvajlás útján kerültek az elfogottakhoz, kikben a legveszedelmesebb zsebtolvajokat csípte el a rendőrség. Valószínűleg ők követték el az utóbbi időben igen gyakori vasúti és vásári zsebtolvajlásokat. A rendőrség nyomoz társaik után.

* **Sütőiparosok gyűlése.** Felkérem az ipartestület kötelekébe tartozó összes sütőiparosokat, hogy f. hó 12-én azaz csütörtökön d. u. 3 órakor az ipartestület helyiségében az élesztő és só beszerzése tárgyában tartandó értekezleten teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Holdy Sándor iparos tanácselnök.

UJSÁGKIHORDÓNÓ felvételek
Várad-Olaszi részre a Tiszántúlnál
azonnali belépésre.

MOZI.

Rang és mód. (A legújabb magyar film bemutatója.) Regi kedvs színházi esték emlékéit eleveníti fel ez a gyönyörű film, amelyet ma este új műsorán ismert meg közönségével az Uránia és a Vigadó mozgószínház. A Rang és mód ez a megkapó, művészi és irodalmi szépségekkel teljes színű, egykori repertoárak sikere inspirálta a magyar színészeket, amikor arra vállalkoztak, hogy a kitűnő darabot filmre hozzák. Első rangú filmszínészek, köztük Szerémy Zoltán a Vigaszínház és Kürthy György a Nemzeti Színház kiváló művésze, Matyasovszky Ilona a tehetséges művész nő alakítja a színmű főszerepét. A legújabb magyar film ez, melynek a sikerét nem nehéz megjósolni.

Az asszonyfaló. A nagysikerű filmszenzáció pompás újdonság kollektió kerekébe még ma kerül színre az Apollóban. Az igazgatózág holnap rendkívül érdekes új műsort hoz színre.

URÁNIA
mozgó-
színház

MA

Rang és mód.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

IRODALOM

Magyar szabadság.

Kinyitott az őszi rózsza
Hoféher virága,
Megszületett a magyarnak,
Drága szabadsága.

Szent szabadság! mint a hajnal
Első napsugara,
Ugy köszöntél te erre a
Szép magyar Hazára.

Szent szabadság! Szép reményünk
Édes tiszta álmunk,
Te vagy a mi ebredésünk
S áldó napsugárunk.

S ősznek csendes borulásán
Virág hervadáskor,
Őszi felhő vándorlásán
Madár bucsuzáskor.

Hogy utolsó csókját inti
Felénk a természet,
Ekkor volt a te tavaszod,
A te születésed.

Áldott legyen a pillanat,
Amelyben születél
Oh áldott légy mindörökké,
Hogy barátunk lettél.

Az ősz fehér virágjából
Kötünk csokrot néked
Igy esküszünk mindörökre
Hűséget te néked.

Áldott legyen a mi Hazánk
A mi szabadságunk,
Hallgassa meg a jó Isten
A mi imádságunk.

Szilágyi Béla

Színház.

A színház műsora:

Csütörtök: Sárga lilium.

Péntek: Pacsirta.

Szombat délután: Böregér, este: Remény.

Vasárnap délután: Palika, este: Tul a nagy Krivánon.

Sárga lilium. Biró Lajos nagyhatású színműve, mely a régi bűnös rendszer korhadt oszlopait dőngeti, időszerűségén kívül helyi vonatkozása révén is nagy érdeklődésre tart számot intelligens közönségünk körében. A „Sárga lilium” ma este kerül ismét színpadra az ismert pompás szereposztásban.

Böregér. Strauss világhírű operettje, a bécsi keringőkirály legbájosab, legvonzóbb klasszikus zeneműve, szombaton délután megy. A főbb szerepeket Aggházy Melinda, Horváth Nusi, Szigeti, Stoll, Deák, Tamás Alfréd és Perényi játszzák.

Palika. Gábor Andor nagyszerű színműve vasárnap délután kerül színpadra a bemutatkozó kiemelt együttesével.

Remény. Heyermans szociálista irányú megrázó hatású haláldramája szombaton vezeti be a színház új éráját. A szenzációs levegőjű dráma főbb szerepeit G. Polgár Mariška, Gazdy Aranka, Tóthné, Tóth Elek, Stoll, Váradi alakítják.

Szerkesztésért felelős: HILF LÁSZLÓ.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

VISZKETEGSÉGET, sömört, rüht

a leggyorsabban elmulasztja a dr. FLESCHE-féle törvényesen védett

„Skabofom”-kenőcs.

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig eredeti pecsétetes dr. Flesch-félét kérjünk.

Próbategy 4 K, nagy tegy 6 K, családi adag 15 korona.

Nagyvárad és vidéke részére főraktár:

„CSILLAG”-gyógyszertár
Hlatky Endre-utca (Zöldfa-u.)
Nagyváradon.

Kapható továbbá Hegedűs Rezső
„Szent László”-gyógyszertárában
és Sebestyén Arthur „Diana”
gyógyszertárában.

Takarmánynak alkalmas kifőzött törköly

előnyös árban kapható a Városi Szeszfordze telepen, Kolozsvári-utca 74 szám.

A Nagyvárad Sörgyár Részvénytársaság

ötödik évi rendes közgyűlést

1918. évi december hó 21-én déli 12 órakor fogja Budapesten, a Hazai Bank Részvénytársaság helyiségeiben (V., Harmincad-utca 6) megtartani.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése.
2. Az 1917—18. évi mérleg és nyereség- és veszteség-számla bemutatása, megállapítása és határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában.
3. Határozathozatal az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak adandó felmentvény tárgyában.
4. A felügyelő-bizottság tiszteletdíjának megállapítása az 1918/19 ületévre nézve.
5. Két új igazgatósági tagnak a jelenlegi igazgatóság mandátumának tartamára való megválasztása.

Nagyvárad, 1918. évi december hó 12-én.

Az igazgatóság.

Minden részvényes, aki a közgyűlésen személyesen vagy helyettese által megjelenni kíván, tartozik a közgyűlés napját megelőzően három nappal részvényelt a még le nem járt szelvényekkel együtt Budapesten, a Hazai Bank értékpapír pénztáránál (Budapest V., Harmincad-utca 6. sz.) letétbe helyezni. — A letétből a részvényesek elismervényt kapnak és ezen letétjegy egyszersmind a közgyűlésen való részvételre igazolványul szolgál. — Az elismervény visszaadása ellenében a közgyűlés után a részvények kiszolgáltatnak.

Az alapszabályok 15. szakaszának megfelelően letétbe helyezett minden egyes részvény a közgyűlésen egy szavazatra jogosít. Részvényesek, kik nem személyesen jelennek meg, magukat írásban meghatalmazott más részvényes által képviseltethetik.

Méleg-számla 1918. évi augusztus hó 31-én:

Vagyon. Gyári telek 62.500 K, Gyári épületek és berendezés 360.000 K, hordók 5.000 K, ládák és palackok 1.000 K, fogatok 3598 K, pénztári készletek 37.302 K 87 f., árukészletek és nyersanyagok 149.567 K 50 f., adóssok 797.076 K 52 f., hadikölcsön-kötvények és értékpapírok 189.149 K 65 f., Átmeneti számla 3916 K 96 f., Összesen 1.613.111 K 50 f.

Telér: Részvénytőke 500.000 K., Tartalék-alap 15.000 K., Értékesítési tartalék-alap 360.000 K., Hitelezők 579.593 K 97 f., Államkincstár söradóját 4055 K 04 f., Átmeneti számla 41.500 K. Nyereség-átmozat 1916—17. évről 7173 K 85 f., 1917—18. évi nyereség 105.788 K 64 f., Összesen 1.613.111 K 50 f.

Nyereség- és veszteség-számla 1918. augusztus 31-én:

Tartozik: Általános költségek 488.576 K 65 f. Nyereség áthozat 1916/17. évről 7.173 K 85 f. 1917/18. évi nyereség 105.788 K 64 f. Összesen 601.539 K 14 f.

Követel: Nyereség áthozat 1916/17. évről 7.173 K 85 f. Sör számla 589.640 K 29 f. Hadikölcsön kötvény kamat 4.725 K. Összesen 601.539 K 14 f.

Friedmann Hermann s. k.
ügyv. igazgató.

Az igazgatóság:

Cziffra Kálmán s. k. elnök, Fráter Barnabás s. k. alelnök, Szécsi Pál s. k. alelnök, Havas Mór s. k., Kell Sándor s. k., Lukács Ödön s. k., Lindebnér Hugó s. k.

Rendben találunk:

A felügyelő-bizottság:

Paulay József s. k. elnök, Benedek Imre s. k., Lukács Lajos s. k., Medina Arthur s. k.

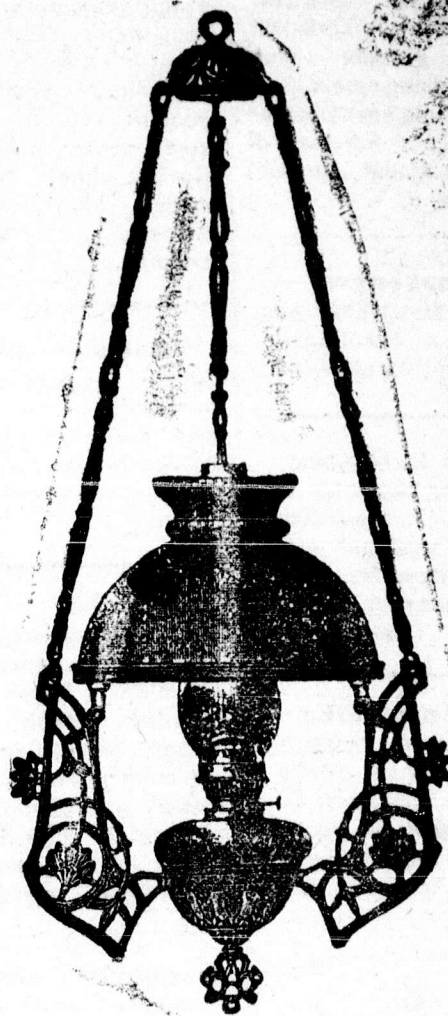
VIBADÓ
mozgó-
színház

MA

Rang és mód.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teáskészlet színes tálcával	40.—
Kávéskészlet	40.—
Feketéskészlet színes tálcával	40.—
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80.—
Főző lábasok tűzálló	6.—
Főző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10.—
Befőtteskészlet finom aranyozással felsz.	40.—
Függőlámpa csigás felazereivel	60.—
Falittűk színes aranyozással	40.—
Ebédőkészlet sz. aranyozással 6 szem.	800.—
Ebédőkészlet színes finom minával 100 részes, teáskészlettel együtt	500.—

Diszmutáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszmutáruk, terakota figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk legnagyobb választékban.

Képkeretezés, ablaküvegezés. Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladókknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmutáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

APOLLO
mozgó-
színház

MA

Asszonyfaló.

Hétköznap 5, szombat, vasárnap
3 órai kezdettel.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szövege 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Orvos

keres butorozott szobát előszobával, lehetőleg a központban. Ajánlatot a Hegedűs Hírlapirodába.

Tűzifa

házhöz való szállítására megrendelést elfogad az Apolló tőzsde Rákóczi-ut. 23.

Deutsches Stubenmädchen

christlich, wird gesucht Gut Behandlung; monatliche Bezahlung nach Übereinkommen. Adresse dr Krüger Aladár Advokat, Szalárdi-u. 7.

Imakönyvek

nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyéjében.

Téli karalábét

és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális áron. Megrendelhető Meskovits Adolf és Fiaival. Telefon 15-08.

Spanyolnátha

Járványoknál betegszobákban *lenyő (borovicska) szobai* kitűnő dezinficiáló permittor szer kapható Farhas István Apolló drogériájában.

Őr

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Tyúkszemirtő

három nap alatt elmulaszt tyúkszem, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farhas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut. 1—B, sz.

Poloskairtó

Kétsin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farhas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut. 7—B.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parti szálloda épületében

Interurbán telefon: 11—53 szám.

A Szilárdi-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészíttetnek.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30.

Telefon 1000. Telefon 1000.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezeték-szerelő, bronzműves, bádigos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kérekpár-, gramofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Lóértékesítő parancsnokság, Nagyvárad.

Szénavétel.

Fenti Lóértékesítő parancsnokság sürgős megvételre keres 3—400 métermázsas szénát. Ajánlatok Lóértékesítő parancsnokság, Nagyvárad 5. sz. postahivatalhoz kéretnek.

Lóértékesítő parancsnokság.

Fésűk

tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk, hajtűk, hajesattok, oldal- és kontyfésűk, kefék, bőrűk, pipere és toilete szükségletek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszínárúház Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J.

Javítások eszközöltenek.

CIPÉSZEKNEK!

1 kgr. la. buzaesiriz	—	—	—	K 19.60
1 kgr. la. buzaesiriz	—	—	—	K 39.20
1 kgr. la. folyékony esiriz	—	—	—	K 8.—
1 kgr. la. faszeg 2—15 sz.	—	—	—	K 8.—
1 drb brassói talpráspoly	—	—	—	K 3.00
1 drb brassói kireszelő	—	—	—	K 7.00
1 kész. bőrtalpvédő	—	—	—	K 2.50
1 drb. vaskapta	—	—	—	K 12.80
1 kész. acél talpvédő	—	—	—	K 7.00

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosnyv	—	—	—	K 6.80
ugyanaz zsákvőtelnél	—	—	—	K 6.25

SZERELŐKNEK!

Bőrtársa vízvezeték csaphoz	—	—	—	K 4.80
100 drb 1/2 csaphoz	—	—	—	K 6.80
100 drb 3/4	—	—	—	K 9.60
100 drb 1 1/4	—	—	—	K 9.60

Postán utánvét mellett.

Portó és esomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb áron kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.